

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ
ҒЫЛЫМ КОМИТЕТІ
Ш.Ш.УӘЛИХАНОВ АТЫНДАҒЫ ТАРИХ
ЖӘНЕ ЭТНОЛОГИЯ ИНСТИТУТЫ

«EDU.E-HISTORY.KZ» ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ ЖУРНАЛЫ

№ 1(9) қаңтар-наурыз 2017
ISSN 2710-3994

EDU.E-HISTORY.KZ
**ЭЛЕКТРОНДЫҚ ҒЫЛЫМИ
журнал**

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
электронный научный журнал

2017, № 1(9)

EDU.E-HISTORY.KZ
electronic scientific journal

2017, № 1(9)

Құрылтайшы:

Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті
Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Басредактор

Қабылдинов Зиябек Ермұханұлы

Редакциялық алқа:

Р. Абдуллаев (Өзбекстан), Н. Аблажей (Ресей), Б. Аяған, М. Әбусейітова, С. Әжіғали,
Н. Әлімбаев, Б. Байтанаев, Қ. Жұмағұлов, Ғ. Кенжебаев, Б. Көмеков,
Мансура-Хайдар (Үндістан), Р. Масов (Тәжікстан), Ә. Мұқтар, В. Плоских (Қырғызстан),
Ю. Петров (Ресей), О. Смағұлов, Сон Ен Хун (Оңтүстік Корея), Е. Сыдықов,
У. Фиерман (АҚШ), А.Чубарьян (Ресей)

Жауапты редактор:

З. Төлєнова

Редактор:

Р. Көбеев

Редакцияның мекен-жайы:

050100, Қазақстан Республикасы,

Алматы қ.,

Шевченко көшесі, 28,

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты,

«Edu.e-history.kz»

электрондық ғылыми журналының редакциясы

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Электрондық мекен-жай: <https://edu.e-history.kz/>

Ғылыми журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің
Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінде 2014 ж. 29 қазанында тіркелген.
Тіркеу нөмірі № 14602-ИА. Жылына 4 рет жарияланады (электронды нұсқада).

Мақалаларды қайта бастырып жариялағанда, микрофильмге және басқа да көшірмелерге
түсіргенде міндетті түрде журналға сілтеме жасау қажет.

Учредитель и издатель:

РГП на ПХВ «Институт истории и этнологии им.Ч.Ч. Валиханова»
Комитета науки Министерства науки и высшего образования Республики Казахстан

Главный редактор

Кабульдинов Зиябек Ермуханович

Редакционная коллегия:

Р. Абдуллаев (Узбекистан), Н. Аблажей (Россия), Б. Аяган, М. Абусейтова, С. Ажигали,
Н. Алимбай, Б. Байтанаев, К. Жумагулов, Г. Кенжебаев, Б. Комеков,
Мансура-Хайдар (Индия), Р. Масов (Таджикистан), А. Муктар, В. Плоских (Кыргызстан),
Ю. Петров (Россия), О. Смагулов, Сон Ён Хун (Южная Корея), Е. Сыдыков,
У. Фиерман (США), А. Чубарьян (Россия)

Ответственный редактор:

З. Толенова

Редактор:

Р. Кубеев

Адрес редакции:

050010, Республика Казахстан,
г. Алматы,
ул. Шевченко, 28.

Институт истории и этнологии имени Ч.Ч. Валиханова,
«Edu.e-history.kz»

Редакция электронного научного журнала

Телефон: +7(727)272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru

Сайт журнала: <https://edu.e-history.kz/>

Научный журнал зарегистрирован в Комитете связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию Республики Казахстан, свидетельство о регистрации:
№ 14602-ИА от 29.10.2014 г. Публикуется 4 раза в год (в электронном формате).

При повторной публикации статей, съемке на микрофильмах и других копиях необходимо
обязательно ссылаться на журнал.

Founder and publisher:

RSE on REM "Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology"
of the Committee of Science of the Ministry of Science and Higher Education of the Republic of
Kazakhstan

Editor-in-chief:

Kabuldinov Ziabek Ermukhanovich

Editorial board:

R. Abdullaev (Uzbekistan), N. Ablazhey (Russia), B. Ayagan, M. Abuseyitova, S. Azhigali,
N. Alimbai, B. Baitanaev, K. Zhumagulov, G. Kenzhebaev, B. Komekov,
Mansura-Khaidar (India), R. Masov (Tajikistan), A. Muktar, V. Ploskikh (Kyrgyzstan),
Y. Petrov (Russia), O. Smagulov, Song Yong Hoon (South Korea), E. Sydykov,
W. Fierman (USA), A. Chubaryan (Russia)

Executive editor:

Z. Tolenova

Editor:

R. Kobeev

Editorial address:

050010, Republic of Kazakhstan,
Almaty,
28 Shevchenko Str.
Ch.Ch. Valikhanov Institute of History and Ethnology,
«Edu.e-history.kz»
Editorial electronic scientific journal
Phone: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59
E-mail: edu.history@bk.ru
Journal website: <https://edu.e-history.kz/>

The scientific journal is registered at the Committee for Communications, Informatization and Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan, registration certificate:

No. 14602-IIA dated October 29, 2014. The journal is published 4 times a year (in electronic format).

When re-publishing articles, shooting on microfilm and other copies, it is necessary to refer to the journal.

ҒТАХР / МРНТИ / IRSTI 03.20.

ҰЛЫ ГЕОЛОГ, ҒАЛЫМ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ

Қозғамбаева Г.Б.

Әл Фараби атындағы ҚазҰУ, Қазақстан тарихы кафедрасының доценті, т.ғ.к.

Аңдатпа. Мақалада ғалым, белгілі қоғам қайраткері Қаныш Имантайұлы Сатпаевтың артына көп салалы ғылыми мұрасы мен еңбегі қарастырылған. Ол тау кен ісінің негізін қалаушы, әрі Қазақстандағы кең орындарын тауып, зерттеуші ірі ғалым болып табылады. Қ.И.Сәтбаевтың танымдық диапазоны жаратылыстану ғылымымен ғана шектелмеді, ғалым артынан ғылымның қай саласы болмасын мол мұра қалдырған. Академиктің геологиядан кейінгі рухани мұрасы ұлттық мәдениет, әдебиет, қазақ этнография және өнермен тығыз байланысты, көпшілікке белгілі педагогика мен әдебиет саласындағы еңбектері бар.

Түйін сөздер: академия, минералогия, геология, ғалым, сөздер:, Кілт, қара, металлургия

ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЫШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ

Козгамбаева Г.Б.

КазНУ им. Аль Фараби, доцент кафедры истории Казахстана, К.и.н.

Аннотация. Каныш Имантаевич Сатпаев - ученый, видный общественный деятель. Он является и основоположником, и ведущим научным исследователем всех крупных месторождений Казахстана. Диапазон интересов академика К. И. Сатпаева был необычайно широк и выходил за рамки естественных наук. Он был большим знатоком казахской истории, литературы, культуры, этнографии, музыки и фольклора, общеизвестны его археологические изыскания на территории Центрального Казахстана, а также труды по педагогике и литературе.

Ключевые слова: ученый, геология, минералогия, металлургия

OUTSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAIEVICH SATBAYEV

Kozgambaeva G.B.

Al-Farabi Kazakh national university, candidate of historical Sciences, department of Archaeology ethnology and museology

Abstract. Kanysh Imantaevich Satbayev - a scientist, a prominent public figure. He is also the founder and top researchers all major fields of Kazakhstan. The range of of academician interests KISatpaev was unusually wide and goes beyond the natural sciences. He was a great connoisseur of Kazakh history, literature, culture, ethnography, music and folklore, generally known of his archaeological research on the territory of Central Kazakhstan, as well as writings on pedagogy and literature.

Keywords: scientist, geology, mineralogy, metallurgy

Ұлы тұлғалар болашақ ұрпақтың санасында, рухани өмірінде өзіндік орын алу үшін олардың өмірбаяны мен қызметі туралы толық мағлұматтар мен дәйекті зерттеулердің маңызы зор.

Қазақ халқының мақтанышы, тұңғыш академик, елімізде тау –кен ғылымының негізін қалаған ғалым –Қаныш Имантайұлы Сәтбаев. Қазақстан ғылымының орасан зор табыстарға жетіп, әлемдік биікке жетуде айрықша еңбек сіңірген, дүниежүзіне танымал, халқының сүйікті перзенттерінің бірі – Қаныш Имантайұлы Сәтбаев артына көп салалы ғылыми мұра қалдырған энциклопедияшыл білгірі.

Қазақстан Республикасының Президенті Н.Ә. Назарбаев « Біздің қазақ даласы қай заманда да дарынды адамдарға кенде болмаған, әлемдік өркениетке сом үлес қосқан, осыдан мың жыл бұрын жасаған әл-Фарабиден бастасаңыз, 500 жыл бұрын Мұхаммед Хайдар Дулатидан бері қарай таратсаңыз, Абай мен Шоқанға дейінгі аралықта ғылым аспанында халқымыздың құйрықты жұлдызы болып аққан талай перзенттерін атауға болады. Ендігі жерде сол есімдерге бүгінгі тәуелсіздік тұрғысынан лайықты бағасын беру, ұлтымыздың мақтанышы – адамзаттың мақтанышы екенін көрсете білу баршаңыздың сіздер мен біздердің парызымыз, – деп атап көрсеткен болатын [1, 5- б.]. Елбасы атап көрсеткендей ХХ ғасырдағы қазақ халқының дарынды перзенттерінің бірегейі Қ.И. Сәтбаев болды. Ғалым артынан ғылымның қай саласы болмасын мол мұра қалдырған, тұңғыш тау –кен инженер геологы, Қазақстан ғылымының атасы. Қазақстан геологтары ғылыми мектебінің негізін қалаушы [2, 617-б.]. Ғалымның бес томдық таңдамалы еңбектері 1967-1970 жылдары жарық көрді. Академик Қ.И. Сәтбаевтың еңбектерінің басым көпшілігі рудалық кендер геологиясын және Қазақстанның минералдық ресурстарын зерттеуге арналған. Пайдалы қазындылардың болжам карталарын құрастырудың принциптерін айқындаудағы ғалымның еңбегі өте зор, ол Одақтағы металлогения ғылымын жасаушылардың бірі және қазақстандық тау –кен мектебінің негізін қалаушы болып табылады.

Қазақстандағы қара металургияны дамытудың үлкен маңыздылығы бойынша қырықыншы жылдардың басында республика аумағында ірі металургия заводын салу мәселесі көтерілді. Сол кездерде КСРО Ғылым Академиясы Қазақстандағы филиялының Геология институтында Қ.И. Сәтбаевтың инициативасы бойынша Қазақстандағы темір мен марганец кең орындарының геология – экономика сипаттамаларын беру және болашақ металургия заводының шикізат қорын әрі қарай ұлғайту жөнінде үлкен жұмыстар атқарылды. Қаныш Имантайұлы өзінің әріптестерімен бірге 1942 жылы осы заводты салатын жерді белгілейтін Үкімет комиссиясының жұмысына қатысты. Олар сонда Қарағанды қаласының іргесіндегі Теміртау алабын таңдап алды. Осыған орай республикада барлық ғылыми зерттеу мекемелерінің жұмысын үйлестіріп отыратын ғылыми –техникалық кеңес құрылды.

Ұлы Отан соғысы жылдарында Қазақстан, Орал, Батыс Сібір ресурстарын қорғаныс мұқтажына жұмылдыру мақсатымен құрылған КСРО Ғылым Академиясының В.Л. Комаров басқарған комиссиясы Қазақстанда ауыр өнеркәсіптің көптеген салаларын құру қажет екендігін айғақты фактілермен дәлелдеген болатын, ал оның жұмысына Қ.И. Сәтбаев та белсене араласты. 1942 жылы күрделі деп бағаланған «Қазақ ССР –дегі Жезқазған аймағының кен орындары» деген еңбегі үшін Қаныш Имантайұлына КСРО Мемлекеттік сыйлығы берілді. Сол жылдың август айында ғылыми еңбектерінің жинағы бойынша және ғылымды ұйымдастырудағы зор еңбегі үшін ол геология-минералогия ғылымдарының докторы дәрежесін алды [3, 20-21-б.].

Ұлы Отан соғысы кезеңі КСРО Ғылым Академиясының Қазақ филиалы үшін күрт өсу жылдары болды. «Филиялдағы ғылыми жұмыстардың өте –мөте анағұрлым өсуі біздің еліміздің қанқұйлы жауға қарсы қайрат күш жұмылдырған Ұлы Отан соғысы кезінде байқалды, – деп жазды 1946 жылы Қ.И. Сәтбаев – сол жылдары Қазақстанға көптеген ірі қорғаныс зауыттары көшіп келді, Қазақстан майданды металмен, қару–жарақпен және азық-түлікпен қамтамасыз

ететін қуатты арсеналға айналды, ҚазҒАФ қорғаныс өнеркәсібіне барлық күштермен көмектесті, республикадағы табиғи ресурстарды ел қорғанысы үшін тауып, жұмылдырып, өте –мөте қатты дамыды»- деген болатын[4, 9-б.].

1946 жылы 1 маусымда республика өмірінде қазақ халқының ғылымы мен мәдениетінің дамуында үлкен серпіліс болып, айырықша мәнді оқиға болғаны бәрімізге мәлім. Қазақ КСР Ғылым академиясы құрылып, оның тұңғыш президенті болып Қ.И. Сәтбаев сайланды. Республиканың ғылыми орталығында бұл уақытта 1500-ден астам адам, оның ішінде 78 ғылым докторлары және профессорлар, екі жүздей ғылым кандидаттары жұмыс істейтін. Сонымен бірге қазақ ғалымдарының да саны өсті, олардың арасында 12 ғылым докторлары және отыздан астам ғылым кандидаттары болды[3, 23-б.].

Қ.И. Сәтбаевтың айтуы бойынша қазақстан ғылымының 1932-1951 жылдарға дейін 20 жылдық тарихын үш кезеңге бөлуге болады: 1932-1940жж., 1941-1945 жж., 1946-1951жж. [4, 105 -б.]. Ғылым академиясы-бірінғай ұйымдық құрылымға біріктірілген әр түрлі профильді ғылыми мекемелердің жүйесі, Қазақстан халық шаруашылығы үшін тіршілікке маңызды проблемалардың кең ауқымын жан-жақты кешенді зерттеуге мүмкіндік жасады. 1951 жылы ҚазКСР Ғылым академиясы республиканың ірі кешенді орталығына айналды. Академияда төрт бөлімге біріктірілген 20 институт 12 сектор жұмыс істеді. Сондай - ақ академия құрамында 8 кешенді ғылыми зерттеу базалары, обсерватория, республикалық ботаникалық бау, іргелі ғылыми кітапхана, ғылыми журналдар мен монография шығаратын баспахана т.б. кірді. Академияның құрамында 1951 жылы 55 ғылыми мекемелер жұмыс істеді, қызметкерлердің саны 200 адамнан асты, олардың ішінде 64 ғылым докторлары, 275 кандидат және 200- ден астам аспиранттар болды[4, 105-106 - б.]. Бұл кезеңдерде ғылыми кадрлар жылдан -жылға өсіп, ғылымның дәуірлеу кезеңі байқалды. Жыл өткен сайын Ғылым академиясының зерттеу жұмыстарының тақырыптарында ірі кешенді халық шаруашылық проблемаларының басым салмағы тікелей артып, өнеркәсіптік жағынан маңызды аймақтарының даму мәселелері жан-жақты зерттеуге бағытталып, күнен күнге дамыды.

Қаныш Имантайұлы үшін өмірінің басты мазмұны өз Отаны – Қазақстанына деген шексіз сүйіспеншіліктен тұрғандығынан, ғалым республиканың халық шаруашылығы мен мәдениетін жедел көтерудің ықпалды құралы болды. «Қаныш Имантайұлы кабинеттік ғалым емес еді, – деп еске алады, академик Н.В. Мельников - ол ғылым мен практиканың тұрақты байланысын және өндірістің мүддесін ескеру ең басты деп санады. Ғылымды ол еліміздің күштерін дамытуға қуатты көзі деп, есептеді[4, 107б.]. Ғылым кадрларын даярлау мен тәрбиелеуде Қ.И. Сәтбаевтың рөлі өте зор болды. Ол қырықыншы жылдардың басынан бастап, ғұмырының аяғына дейін Қазақ КСР Ғылым академиясы мен тау –кен маман-кадрларын даярлауда тікелей өзі араласып, артынан көптеген шәкірт тәрбиелей білген – Ұлы тұлға болды. Академик, Д.В. Наливкин «Халық тарихында кез – келген жеке адамның рөлі соншалықты емес. Ал кейде, тіпті жүз жылда бір рет кемеңгер, жарқын, халқына мақтаныш болатын тұлғаның тууы мүмкін. Қаныш Имантайұлы ғылымның нағыз басшысы болды. Ол қандай жұмысты бастамасын, ол жұмыс қандай көлемде болса да, ол әрдайым даусыз басшылық ететін, әрі жұмыстың құндылығы да артатын. Осы ерекше қызмет орында ол өмірінің соңғы күндеріне дейін істеді. Қатты науқас бола тұрып, ол соңғы күшін қызметке жұмсады. Осы қызметте – қазақстандық ғылымның басшысы қызметінде қайтыс болды» – деп, өзінің естелігінде келтірген екен [5, 135 - б.].

Ол өзінің көп жылғы жемісті еңбектерімен Қазақстанның геологиясы мен металлогениясын зерттеу тарихында терең із қалдырды. Жүргізілген жұмыстың ерекше мақсатқа бағытталғандығының және оның коллективті түрде атқарылуының – басқару ісінің бір орталықта болуының арқасында 1953 жылдың басында Орталық Қазақстан бойынша көп материалдар жинап, талдау жұмыстары аяқталды. 1954 жылы алғашқы карталар макеттерін және

жүйелендірілген металлогениялық болжам карталарының өзін жасау аяқталды. 1954 жылы Қ.И. Сәтбаев былай деп жазды: «Металлогениялық болжам картасы әр аймақтың геологиясы мен металлогениясы туралы біздің ұғымымыз пирамидасының шыңы болуы керек». Қазақстандық металлогения мектебі осылай туды. Бұл дүние жүзінде алғашқы металлогениялық болжам картасы да еді. 1958 жылы металлогениялық болжам карталарының методологиялық негізін дайындағаны және оларды жасап шығарғаны үшін Қ.И. Сәтбаев бастаған бір топ Қазақстан ғалым –геологтарына Лениндік сыйлық берілді[3, 23-24 - б.].

Академиктің бастамасымен республикада тың игеру жылдарында тыңайған жерлерді игеретін аудандарды су және құрылыс материалдарымен қамтамасыз етуі үшін Маңғышылақ, Мұғаджар және Торғай төңіректерінің табиғи минералды ресурстарын зерттеу бойынша көптеген жұмыстар атқарды. Қазақ КСР Ғылым академиясы ғалымдарының тың және тыңайған жерлерді игеру ісіне қосқан үлестерін кеңестік үкімет жоғары бағалап, 1957 жылы олардың біразы жоғары үкімет наградаларына ие болып, ал Қ.И. Сәтбаевқа үшінші Ленин ордені берілді. Ғалым өзінің барлық творчестволық өмір жолының ескерткіші етіп Үлкен Жезқазғанды, Геологиялық ғылымдар институтын, Қазақ КСР Ғылым академиясын ғана қалдырып қойған жоқ, оның тынымсыз зор еңбегінің, атқарған ауқымды істерінің нәтижелерін бүгінде еліміздің жоғары дамыған халық шаруашылығының әр саласында көре аламыз, олар – Қарағанды металлургия зауыты, Соколов – Сарыбай комбинаты, Атасу темір рудалары, Алтай кен орындары, Қаратау фосфариті мен полиметалл кен орындарының игерілуі болып табылады.

Жезқазған қаласы бертінде Сәтбаев атанған кеншілер қаласы ғалымның ұшқыр ойы жобалаған, кезінде қиал сияқтанған шәріге айналған-ды. Жаңа қалада мыс өндірісі мен осы өңірдің ерте заманнан бергі үлкен ғұмыр тарихын баяндайтын мұражай жұмыс істейді, оның бір залы геолог Сәтбаевтың Ұлытау қазынасын ашудағы ұлан –ғайыр еңбегін әйгілеуге арналған (Қ.И. Сәтбаев отбасымен 12 жыл тұрған Қарсақбайдағы ескі үйде – ғалымның мемориалдық тарихи мұражайы орналасқан)[6, 464- б.].

Академиктің геологиядан кейінгі рухани мұрасы ұлттық мәдениет, әдебиет, өнерге тығыз байланысты болды. Ол көркемсөз өнері мен өнерге тым ерте араласты. Академик ғылымның әр саласында ұлан ғайыр көп қырлы қазына қалдырды. Сол бай қазынының бірі әдебиет пен өнер саласындағы еңбектері болды. Оның XIX ғасырдағы қазақ халқының ағартушы демократтары – халқымыздың тұңғыш ғалымы Ш. Уәлиханов, қазақ жазба әдебиетінің негізін салушы А. Құнанбаев, ағартушы – педагог Ы.Алтынсариндер туралы жазған еңбектері бар. Ғалым жас кезінде халық ауыз әдебиетін жан тәнімен жақсы көріп, әр түрлі тақырыптардағы ақын жазушылардың шығармаларын оқып, олардан түйген ойларын жарыққа шығару ісімен де айналысқан. Ғалымның 1927 жылы Мәскеу қаласында СССР Халықтары баспасынан «Ер Едіге» атты кітабы жарыққа шықты. Жарыққа шыққан кітапқа оның даярлаған Едіге батыр жырының мәтіні және ғылыми алғы сөзі енді. Шоқан Уәлиханов пен профессор П.М. Мелиоранский жариялаған Едіге батыр жырының варианты текстіндегі араб және татар сөздерінен тазартып, қазақ тілінің жаңа орфографиясы негізінде қайтадан дайындап шығарған нұсқасы болатын.

Ғалым туралы филология ғылымдарының докторы, профессор Т. Жанұзақов: «Оның куәсі –«Ер Едіге» және тағы басқа дастандарды жариялауы. Өзі президент болып тұрған кезінде туған тілі мен әдебиет мәселесіне ерекше назар аударуы, әрқашан қолдап, қолпаштап, жағдай жасап отырғаны мұның толық дәлелі» -деп, еске алады[7, 74-75 - б.]. Туған тілі мен мәдениетін, тарихын қастерлеу әрбір халықтың перзентінің борышы болып табылады. Шындығында академик Қ.И.Сәтбаев ана тілін зерттеу, этнографиялық тұрғыдағы материалдар жинауда көптеген қаражаттар бөліп, қазақ тілі мен тарихының дамуына, тілінің құнарлы байлығын сақтау, ел аузындағы ескі сөздерді жинау мен әдеби тілге енгізу барысында айтқан пікірлері мен оны зерттеудегі үлесі мол. Ғалымның республикамыздағы жер –су аттарын жинауда және оны ғылыми

тұрғыдан зерттеуде жыл сайын ғылыми экспедициялар ұйымдастырып, оны жүргізу ісінде де мұрындық болды. Кезінде тарихи тұрғыдан материалдар жинап, ауыз әдебиеті мен тарихын зерттеу барысында археологиялық, этнографиялық, фольклорлық экспедицияға жіберу мен оны қолға алғанда ғалымның өзі болатын. ХХ ғасырдың – Ұлы тұлғасы, ғалым Қаныш Имантайұлы Сәтбаевтың өмірінің ір кезеңінде баспа бетіне жарияланып, көпшілік оқырманының игілігіне арналған қазақтың тарихы, мәдениеті мен әдебиеті туралы зерттеулері қоғамтанушы ғылымдарының іздену жұмыстарын жүргізуде теориялық және практикалық тұрғыдан көмегі мол ғылыми мұра болып табылады.

Ғалым қазақ халқының ұлы перзенті, ол өз халқын ғылым мен білімге, өнер мен өркениетке шақырып, қолынан келген көмегін аямады. Оның қамқорлығы арқасында ғылымға бет бұрған жастар ғылым кандидаттары, докторлары деген атаққа ие болды.

Көрнекті ғалым, белгілі қоғам қайраткері, қазақстан ғылымының жетекшісі – Ұлы тұлға Қаныш Имантайұлы Сәтбаев өз халқы үшін орасан зор қызмет жасап, артынан өшпестей бай мұра қалдырды. Сондықтан болар ХХ ғасырдың аяғында халық оны «Ғасыр адамы» деп атады.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Қаныш Сәтбаев. Энциклопедия. – Алматы: «Қазақ энциклопедиясы», –2011. – 664 бет+ 40 бет түрлі түсті суреттер.
2. Қазақстан Ұлттық энциклопедиясы. – 7 том. – Алматы: Қазақ энциклопедиясының Бас редакциясы, –2005., – 728 бет.
3. Қаныш Имантайұлы Сәтбаев. Қазақстан ғалымдарының библиографиялары. – Алматы: ҚазақССТ– нің ғылым баспасы. – 1989. – 159 бет.
4. Әлжанов.Т.М., Сәтбаева М.К. Қаныш Сәтбаев қазақ елінің тұлғасы. – Алматы: Ғылым ғылыми баспа орталығы., – 2002. –164 бет.
5. Наливкин Д.В. // Академик К.И. Сәтбаев . – Алматы., Ғылым баспасы. – 1965.39– 40 беттер.
6. Сәрсекке М. Дара дарын .Роман – эссе. – Астана : Фолиант, 2008.– 484 бет.
7. Жанұзақов Т. Қазақстан ғылымының атасы. // Қ.И. Сәтбаев және Қазақстанның қоғамық ғылымдары. – Алматы., Ғылым баспасы. – 142 бет

REFERENCES

1. Kanysh Satbayev. Ensyklopediya.- Almaty: «Kazakh ensyklopediya», - 2011. – 664p + 40 p differ colorful pictures
2. Kazakhstan Ul'tyq ensyklopediyasy.- 7 tom. –Almaty: Kazakh ensyklopediyasynyn bas redaksiyası,- 2005.,- 728p.
3. Kanysh Imantayuly Satpayev.Kazakhstan galymdarynyn byblyographyalary. – Almaty: Kazakh SST gylım baspasy. – 1989. – 159 p.
4. Alzhanov T.M. Satpayeva M.K. Kanysh Satpayev Kazakh elynyn tulgası. – Almaty: Gylım gylımy baspa ortalygy., - 2002. -164p.
5. Nalyvkyn D.V.// Academyc K.I. Satpayev.- Almaty., Gylım baspasy.- 1965. 39-40p
6. Sarseke M.Dara Daryn. Roman- esse.- Astana: Folyant,2008.-484p.
7. Zhanuzakov T. Kazakhstan gylımnyn atasy. // K.I. Satpayev zhane kazakhstannyn kogamdyk gylımdary.- Almaty., Gylım baspasy.-142p.

МАЗМҰНЫ

Айсаева Н.Б. МИНДІК ҚЫТАЙ ЖӘНЕ ОРТАЛЫҚ АЗИЯ МЕМЛЕКЕТТЕРІНІҢ ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ҚАТЫНАСТАРЫ.....	8
Айсаева Н.Б. ГУМАНИТАРЛЫҚ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ САЛАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ДИАЛОГТЫҢ РӨЛІ МЕН ОРНЫ.....	15
Арапов Ж.М. ҚАЗАҚ ЭТНОСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНДАҒЫ ЖАЛАЙЫР ТАЙПАСЫНЫҢ ОРНЫ.....	19
Атығаев Н.Ә. ШЕТЕЛДІК БИЛЕУШІЛЕР САРАЙЛАРЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ӘЙЕЛДЕРІ (XV–XVII ғғ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ҮРДІСТЕРІ: ТУУ МЕН ӨЛІМНІҢ ӨҢІРЛІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ҚАЗАҚСТАН ТӘУЕЛСІЗДІГІ КЕЗЕҢІНДЕ АХМЕТ БАЙТҮРСЫНОВ ПЕН ОНЫҢ ПІКІРЛЕСТЕРІНІҢ МҰРАСЫН ЗЕРТТЕУ.....	46
Әбжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ ЖӘНЕ «МӘҢГІЛІК ЕЛДІҢ» КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ МҰРАТЫ.....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмағамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТҮРЛЫБАЕВ - АЛАШ ҚОЗҒАЛЫСЫНЫҢ САЯСИ КӨШБАСШЫСЫ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. КЕҢЕС ОДАҒЫНЫҢ XX ғ. 20-ШЫ ЖЫЛДАРЫНДАҒЫ ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТЫ.....	67
Боташ С. XVII-XVIII ҒАСЫРЛАРДАҒЫ ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ САУДА БАЙЛАНЫСТАРЫНЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	72
Еркенова Ә.Қ. ҚАЗАҚСТАНДА МҰРАҒАТ ІСІН БАСҚАРУ.....	81
Ибрагимова М.Н., Тастемирова Г.А. АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИДІҢ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙНЫ» ШЫҒАРМАСЫ – ОРТАҒАСЫРЛЫҚ ҚАЗАҚСТАН ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ.....	87
Исаев М.С. ҚОЖА АХМЕТ ЯСАУИ ІЛІМІ НЕГІЗІНДЕ КӨНЕ ТҮРКІЛІК ДҮНИЕТАНЫМДАҒЫ «БИЛІКТІҢ ҚИЕЛІЛІГІ» ҰҒЫМЫНЫҢ ИСЛАМДЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРМЕН ОРНЫҒУЫ.....	93
Искакова Ғ.З., Байдаулетова М.Д., Өскенбай М. ТҮРКІ ҚАҒАНАТТАРЫНЫҢ ЭТНО-ТАРИХИ ГЕОГРАФИЯСЫ (VI ҒАСЫРДЫҢ ОРТАСЫ – X ҒАСЫР) БОЙЫНША НЕГІЗГІ ДЕРЕКТЕР.....	98
Керімбаев Е.Ә. ҚЫТАЙДЫҢ ӘЛЕМГЕ МӘДЕНИ БЫҚПАЛДАСТЫҚ САЯСАТЫ.....	105
Қозғамбаева Г.Б. ҰЛЫ ГЕОЛОГ, ҒАЛЫМ – ҚАНЫШ ИМАНТАЙҰЛЫ СӘТБАЕВ.....	111
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚТАН ШЫҚҚАН ТҰҢҒЫШ ЕЛШІ - Н.ТӨРЕҚҰЛОВТЫҢ ҚОҒАМДЫҚ ҚЫЗМЕТІ МЕН ӨМІРІ.....	116
Қозғамбаева Г.Б. ҚАЗАҚСТАН МЕН РЕСЕЙДІҢ МӘДЕНИЕТ, ҒЫЛЫМ МЕН БІЛІМ САЛАСЫНДАҒЫ БАЙЛАНЫСТАРЫ.....	122
Қозыбақова Ф.А. ҚАЗАҚСТАНДА АСТЫҚ ДАЙЫНДАУ НАУҚАНЫ: ҚАЗАҚ ШАРУАЛАРЫН ҚУҒЫНДАУ.....	128

Мадиев Д.А. ҚХР-ДЫҢ СОЛТУСТІК-БАТЫС ШЕКАРА ӨңІРІНІҢ ГЕОГРАФИЯЛЫҚ, ЭТНИКАЛЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ЕРЕКШЕЛІКТЕРІНЕ ТАЛДАУ.....	136
Майданали З. ЗАМАНАУИ ТАРИХ ҒЫЛЫМЫНДАҒЫ «КӨШПЕЛІ ИМПЕРИЯ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С. ОРБҰЛАҚ ШАЙҚАСЫНЫҢ ТАРИХЫ МЕН ҚАЗІРГІ КЕЗДЕГІ ЖАҢА КӨЗҚАРАС.....	148
Мұқаметханұлы Н., Қауымбек Қ. ҚР МЕН ҚХР АРАСЫНДАҒЫ МӘДЕНИ ҚАРЫМ - ҚАТЫНАСТАРДЫҢ ДАМУЫ.....	154
Мұқаметханұлы Н., Ербосынов Т.А. ШҰЫ-НЫҢ БОЛАШАҚ КӨПЖАҚТЫ ДИПЛОМАТИЯСЫНЫҢ КЕЛЕШЕГІ.....	162
Несіпбаева Ж.Ж. ҚАЗАҚСТАННЫҢ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ДАМУЫ ЖӘНЕ ЖАСТАР: ҚАЗІРГІ БІЛІМ БЕРУ ТЕНДЕНЦИЯЛАРЫ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	169
Нургазаева А.Б. ЖОҒАРҒЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДАҒЫ ТӘРБИЕ ЖҰМЫСЫНЫҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	175
Рвайдарова Г.О. 1928-1929 ЖЫЛДАРДАҒЫ ІРІ ҚАЗАҚ БАЙЛАРЫН ТӨРКІЛЕУ МӘСЕЛЕСІНЕ ЖАҢА КӨЗҚАРАС....	179
Садықова А.М. РЕСЕЙ КОММУНИСТІК (БОЛЬШЕВИКТІК) ПАРТИЯСЫНЫҢ ОРТАЛЫҚ КОМИТЕТІ ҚАРАМАҒЫНДАҒЫ ДІНМЕН КҮРЕС ЖӨНІНДЕГІ КОМИССИЯСЫ ЖӘНЕ МҰСЫЛМАН МӘСЕЛЕСІ.....	185
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б. ИДЕОЛОГИЯЛЫҚ ЦЕНЗУРАНЫҢ 1950-60 ЖЖ. ҒЫЛЫМ МЕН МӘДЕНИЕТКЕ, ӘДЕБИЕТКЕ ТИГІЗГЕН ӘСЕРІ.....	190
Сандықбаева Ө.Д., Мұсағұлова А.Б. ЖАСТАР САЯСАТЫ ҰҒЫМЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫ ЖӘНЕ РУХАНИ ФАКТОРЛАРЫ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А. ҚЫТАЙДЫҢ ШАНХАЙ ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ҰЙЫМЫН КЕҢЕЙТУ ТУРАЛЫ КӨЗҚАРАСЫ.....	211
Тасилова Н., Сайынова Б. «ҚЫРҒЫЗДАРДЫҢ (ҚАЗАҚТАРДЫҢ) ЖЕР ПАЙДАЛАНУ МАТЕРИАЛДАРЫ...» - ҚАЗАҚ ҚОҒАМЫ ТАРИХЫНЫҢ ДЕРЕК КӨЗІ РЕТІНДЕ (XIX – XX ҒҒ. БАСЫ.).....	216
Уалтаева А.С. ТМД МЕМЛЕКЕТТЕРІНДЕГІ ҚАЗАҚ ДИАСПОРАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ НЕГІЗДЕР.....	221
Уалтаева А.С. ҚАЗАҚТАРДЫҢ ҮШІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ.....	227
Уалтаева А.С. ҚАЗАҚСТАРДЫҢ БІРІНШІ ДҮНИЕЖҮЗІЛІК ҚҰРЫЛТАЙЫ: ТАРИХЫ МЕН ЖАЛҒАСУЫ.....	232

СОДЕРЖАНИЕ

Айсаева Н.Б. ДИПЛОМАТИЧЕСКИЕ СВЯЗИ МИНСКОГО КИТАЯ С ГОСУДАРСТВАМИ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ.....	8
Айсаева Н.Б. РОЛЬ И МЕСТО МЕЖКУЛЬТУРНОГО ДИАЛОГА В СФЕРЕ ГУМАНИТАРНОГО СОТРУДНИЧЕСТВА.....	15
Арапов Ж.М. МЕСТО ПЛЕМЕНИ ЖАЛАИР В ФОРМИРОВАНИИ КАЗАХСКОГО ЭТНОСА.....	19
Атыгаев Н.А. КАЗАХСКИЕ ЖЕНЩИНЫ ПРИ ДВОРАХ ИНОСТРАННЫХ ПРАВИТЕЛЕЙ (XV–XVII ВВ.).....	25
Аубакирова Ж.С. ДЕМОГРАФИЧЕСКИЕ ТЕНДЕНЦИИ КАЗАХСТАНА: РЕГИОНАЛЬНЫЕ ОСОБЕННОСТИ РОЖДАЕМОСТИ И СМЕРТНОСТИ.....	38
Ахметжанова А.Т., Сарыбаев М.С. ИЗУЧЕНИЕ НАСЛЕДИЯ АХМЕТА БАЙТУРСЫНОВА И ЕГО ЕДИНОМЫШЛЕННИКОВ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ КАЗАХСТАНА.....	46
Абжанов Х. ДЕМОКРАТИЯ И КОНСТИТУЦИОННАЯ ЦЕЛЬ «МӘНГІЛІК ЕЛ».....	54
Байдалы Р.Ж., Бекмагамбетова М.Ж. АЙДАРХАН ТУРЛЫБАЕВ – ПОЛИТИЧЕСКИЙ ЛИДЕР АЛАШСКОГО ДВИЖЕНИЯ.....	58
Бегалиева А.К., Амирханов М.Б., Ахметжанов Д.Г. СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ПОЛИТИКА СССР В 20-Х ГОДАХ XX ВЕКА.....	67
Боташ С. ПРОБЛЕМЫ ТОРГОВЫХ ОТНОШЕНИЙ МЕЖДУ КАЗАХСТАНОМ И РОССИЕЙ В XVII-XVIII ВВ.....	72
Еркенова А.К. УПРАВЛЕНИЕ АРХИВНЫМ ДЕЛОМ В КАЗАХСТАНЕ.....	81
Ибрагимова М.Н., Тастемирова Г.А. СОЧИНЕНИЕ АБД АР-РАЗЗАК САМАРКАНДИ «МАТЛА ' АС-СА ' ДАЙН ВА МАДЖМА 'АЛ-БАХРАЙН».....	87
Исаев М.С. ЗАКРЕПЛЕНИЕ ПОНЯТИЯ «СВЯТОСТЬ ВЛАСТИ» В ДРЕВНЕТЮРКСКОМ МИРОВОЗЗРЕНИИ ИСЛАМСКИМИ ЦЕННОСТЯМИ НА ОСНОВЕ УЧЕНИЯ ХОДЖИ АХМЕДА ЯСАВИ.....	93
Искакова Г.З., Байдаулетова М.Д., Ускенбай М. ОСНОВНЫЕ ДАННЫЕ ПО ЭТНОИСТОРИЧЕСКОЙ ГЕОГРАФИИ ТЮРКСКИХ КАГАНАТОВ (СЕРЕДИНА VI - X ВВ.).....	98
Керимбаев Е.А. ПОЛИТИКА КИТАЯ ПО ИНТЕГРИРОВАНИЮ В МИРОВОЕ КУЛЬТУРНОЕ ПРОСТРАНСТВО.....	105
Козгамбаева Г.Б. ВЫДАЮЩИЙСЯ ГЕОЛОГ И УЧЕНЫЙ КАНЬШ ИМАНТАЙУЛЫ САТБАЕВ.....	111
Козгамбаева Г.Б. ОБЩЕСТВЕННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ И ЖИЗНЬ ПЕРВОГО КАЗАХСТАНСКОГО ПОСЛА - Н. ТОРЕКУЛОВА.....	116
Козгамбаева Г.Б. КАЗАХСТАНСКО-РОССИЙСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО В СФЕРЕ КУЛЬТУРЫ.....	122
Козыбакова Ф.А. КАМПАНИЯ ПО ЗАГОТОВКЕ КОРМОВ В КАЗАХСТАНЕ: РЕПРЕССИЯ КАЗАХСКИХ КРЕСТЬЯН.....	128

Мадиев Д.А. АНАЛИЗ ГЕОГРАФИЧЕСКИХ, ЭТНИЧЕСКИХ И СОЦИАЛЬНЫХ ОСОБЕННОСТЕЙ СЕВЕРО-ЗАПАДНОГО ПРИГРАНИЧНОГО РАЙОНА КНР.....	136
Майданали З. КОНЦЕПТ «КОЧЕВАЯ ИМПЕРИЯ» В СОВРЕМЕННОЙ ИСТОРИИ.....	143
Мейрманова Г.А., Сериков М.С. ИСТОРИЯ И СОВРЕМЕННОЕ ЗНАЧЕНИЕ ОРБУЛАКСКОЙ БИТВЫ.....	148
Мукаметхакнулы Н., Кауымбек К. РАЗВИТИЕ КУЛЬТУРНЫХ ВЗАИМОТНОШЕНИИ РК И КНР.....	154
Мукаметхакнулы Н., Ербосынов Т.А. ПЕРСПЕКТИВЫ БУДУЩЕЙ МНОГОСТОРОННЕЙ ДИПЛОМАТИИ ШОС.....	162
Несипбаева Ж.Ж. СТРАТЕГИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАЗАХСТАНА И МОЛОДЕЖЬ: СОВРЕМЕННЫЕ ТЕНДЕНЦИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ ОБРАЗОВАНИЯ.....	169
Нургазаева А.Б. ЗНАЧЕНИЕ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ В ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЯХ.....	175
Рвайдарова Г.О. СОВРЕМЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ НА ПРОБЛЕМЫ КОНФИСКАЦИИ ИМУЩЕСТВА КРУПНЫХ БАЕВ В 1928-1929 ГОДАХ.....	179
Садыкова А.М. КОМИССИЯ ПО БОРЬБЕ С РЕЛИГИЕЙ ПРИ ЦК КОММУНИСТИЧЕСКОЙ (БОЛЬШЕВИСТСКОЙ) ПАРТИИ РОССИИ И МУСУЛЬМАНСКИЙ ВОПРОС.....	185
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. ВЛИЯНИЕ ИДЕОЛОГИЧЕСКОЙ ЦЕНЗУРЫ 50-60-х гг. НА НАУКУ, КУЛЬТУРУ И ЛИТЕРАТУРУ.....	190
Сандыкбаева У.Д., Мусагулова А.Б. СТАНОВЛЕНИЕ ПОНЯТИЙ И ДУХОВНОГО ФАКТОРА ПОЛИТИКИ МОЛОДЕЖИ.....	202
Сериккалиева А.Е., Амирбек А.А. КИТАЙСКОЕ ВИДЕНИЕ РАСШИРЕНИЯ ШАНХАЙСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ СОТРУДНИЧЕСТВА.....	211
Тасилова Н., Сайынова Б. «МКЗ» КАК ИСТОЧНИКА ПО ИСТОРИИ КАЗАХСКОГО ОБЩЕСТВА (XIX – НАЧАЛА XX ВВ.).....	216
Уалтаева А.С. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ КАЗАХСКОЙ ДИАСПОРЫ В СТРАНАХ СНГ.....	221
Уалтаева А.С. ТРЕТИЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ.....	227
Уалтаева А.С. ПЕРВЫЙ ВСЕМИРНЫЙ КУРУЛТАЙ КАЗАХОВ: ИСТОРИЯ И ПРОДОЛЖЕНИЕ.....	232

CONTENTS

Aisayeva N.B. DIPLOMATIC RELATIONS OF MING CHINA WITH CENTRAL ASIAN STATES.....	8
Aisayeva N.B. THE ROLE AND PLACE OF INTERCULTURAL DIALOGUE IN THE FIELD OF HUMANITARIAN COOPERATION.....	15
Arapov Zh.M. PLACE OF THE ZHALAIR TRIBE IN THE FORMATION OF THE KAZAKH ETHNOS.....	19
Atygayev N.A. KAZAKH WOMEN AT THE COURTS OF FOREIGN RULERS (XV-XVII CENTURY).....	25
Aubakirova Zh.S. DEMOGRAPHIC TRENDS IN KAZAKHSTAN: REGIONAL PECULIARITIES OF FERTILITY AND MORTALITY.....	38
Ahmetzhanova A.T., Sarybayev M.S. THE STUDY OF HERITAGE AHMET BAITURSYNOV AND HIS ADHERENTS IN THE PERIOD OF INDEPENDENCE OF KAZAKHSTAN.....	46
Abzhanov Kh. DEMOCRACY AND THE CONSTITUTIONAL PURPOSE OF THE 'MANGILIK EL'.....	54
Baidaly R.Zh., Bekmagambetova M.Zh. AIDARKHAN TURLYBAYEV IS A POLITICAL LEADER OF THE ALASH MOVEMENT.....	58
Begalieva A.K., Amirkhanov M.B., Akhmetzhanov D.G. SOCIO-ECONOMIC POLICY OF THE USSR IN THE 20S OF THE TWENTIETH CENTURY.....	67
Botash S. THE PROBLEMS OF TRADE RELATIONS BETWEEN KAZAKHSTAN AND RUSSIA IN THE XVII-XVIII CENTURIES.....	72
Erkenova A.K. MANAGEMENT OF ARCHIVAL BUSINESS IN KAZAKHSTAN.....	81
Ibragimova M.N., Tastemirova G.A. THE COMPOSITION ABD AR-RAZZAK SAMARKANDI "MATLA 'EXPERT-SA' DINE BA MAJMA 'IS SCARLET-BAKHRAYN".....	87
Isaev M.S. ESTABLISHMENT OF THE CONCEPT OF "HOLINESS OF POWER" IN THE ANCIENT TURKIC WORLDVIEW WITH ISLAMIC VALUES BASED ON THE TEACHINGS OF KHOJA AHMED YASAWI.....	93
Iskakova G.Z., Bidauletova M.D., Uskenbay M. BASIC DATA ON THE ETHNO-HISTORICAL GEOGRAPHY OF THE TURKIC KAGANATES (MID VI-X CENTURIES).....	98
Kerimbev Y.A. CHINA'S POLICY OF INTEGRATION INTO THE GLOBAL CULTURAL SPACE.....	105
Kozgambaeva G.B. OUSTANDING GEOLOG VERSUS SCIENTIST KANYSH IMANTAEVICH SATBAYEV.....	111
Kozgambaeva G.B. PUBLIC ACTIVITY AND LIFE OF THE FIRST KAZAKH AMBASSADOR - N. TUREKULOV.....	116
Kozgambaeva G.B. KAZAKHSTAN-RUSSIAN COLLABORATION IN THE FIELD OF CULTURE.....	122
Kozybakova F.A. CAMPAIGN ON THE PURVEYANCE OF FORAGE IN KAZAKHSTAN: REPRESSION OF KAZAKH PEASANTS.....	128

Madiev D.A. ANALYSIS OF GEOGRAPHICAL, ETHNIC AND SOCIAL FEATURES OF NORTH-WEST BORDER REGION OF CHINA.....	136
Maydanali Z. THE CONCEPT OF "NOMADIC EMPIRE" IN MODERN HISTORY.....	143
Meirmanova G.A., Serikov M.S. HISTORY AND MODERN SIGNIFICANCE OF THE BATTLE OF ORBULAK.....	148
Mukamethanuly N., Kaumbek K. THE DEVELOPMENT OF CULTURAL RELATIONSHIP BETWEEN KAZAKHSTAN AND PEOPLE'S REPUBLIC OF CHINA.....	154
Mukamethanuly N., Yerbossinov T.A. PROSPECTS OF NEW MULTILITERAL DIPLOMACY OF THE SCO.....	162
Nesipbaeva Zh.Zh. STRATEGIC DEVELOPMENT OF KAZAKHSTAN AND YOUNG PEOPLE : MODERN TENDENCIES AND PROSPECTS OF EDUCATION.....	169
Nurtazaeva A.B. THE VALUE OF EDUCATIONAL WORK IN HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS.....	175
Rvaydarova G.O. THE NEW VIEW PROBLEMS OF PROPEVTY CONFISCATION OF BAYS IN 1928-1929 YEARS.....	179
Sadykova A.M. COMMISSION ON THE FIGHT AGAINST RELIGION AND THE MUSLIM QUESTION UNDER THE CENTRAL COMMITTEE OF THE COMMUNIST (BOLSHEVIK) PARTY OF RUSSIA.....	185
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. THE INFLUENCE OF IDEOLOGICAL CENSORSHIP OF 50-60IES ON SCIENCE, CULTURE AND LITERATURE.....	190
Sandykbaeva U.D., Mussagulova A.B. FORMATION OF CONCEPTS AND SPIRITUAL FACTOR OF THE YOUTH POLICY.....	202
Serikkaliyeva A.E., Aidarbek A.A. CHINESE VIEW ON THE EXPANSION OF THE SHANGHAI COOPERATION ORGANIZATION.....	211
Tasylova N., Saynova B. "MKZ" AS SOURCE ON HISTORY OF THE KAZAKH SOCIETY (THE END OF XIX– THE BEGINNING OF THE XX CENTURIES).....	216
Ualtayeva A.S. FEATURES OF THE KAZAKH DIASPORA FORMATION IN THE CIS COUNTRIES.....	221
Ualtayeva A.S. THE THIRD WORLD KURULTAI OF KAZAKHS.....	227
Ualtayeva A.S. THE FIRST WORLD KURULTAI OF KAZAKHS: HISTORY AND CONTINUATION.....	232

EDU.E-HISTORY.KZ

электрондық ғылыми журналы
2017. 1(9)

Бас редактор: Қабылдинов З.Е.

Компьютерде беттеген: Зикирбаева В.С.

Жарияланған күні: 15.03.2017.

Пішімі 70x100/16. Баспа табағы 26,6.

Құрылтайшысы және баспагері:

Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігі Ғылым комитеті

Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Редакция мен баспаның мекен-жайы:

050010, Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй

ҚР ҒЖБМ ҒК Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Тарих және этнология институты ШЖҚ РМК

Тел.: +7 (727) 261-67-19, +7 (727) 272-47-59

E-mail: edu.history@bk.ru.

Журнал сайты: <https://edu.e-history.kz>

Ш.Ш. Уәлиханов ат. ТжЭИ басылған:

050010 Қазақстан Республикасы, Алматы қ., Шевченко көш., 28-үй